
POROČILA REPORTS

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ V LETU 1990/1991

209

V naši ustanovi se je v obravnavanem obdobju zmanjšalo število razstav, predvsem zaradi prenovitvenih del. Začela se je intenzivna obnova in sanacija Muzeja neevropskih kultur v Goričanah in obnova edinih dveh razstavnih prostorov Slovenskega etnografskega muzeja. Zato smo se preusmerili k temeljnim muzejskim nalogam.

RAZSTAVE V SEM-u V LETU 1990/91

Rekonstrukcije slovenskih kmečkih noš po upodobitvah v Valvasorjevi Slavi - ob razstavi je izšel katalog na 23 straneh. Razstava je bila odprta od 8. do 26. februarja 1990.

Kam so vsi pastirji šli... - ob razstavi sta izšla katalog in didaktična knjižica Oven, ovca, jagnje ..., napisana v slovenskem, hrvaškem in italijanskem jeziku. Razstava je bila odprta od 13. decembra 1989 do 26. februarja 1990.

Človek in čebela - ob razstavi je izšel dvojezični katalog na 313 straneh. Razstava je bila odprta od 27. julija do 15. oktobra 1990 v razstavnih dvoranah Narodnega muzeja.

RAZSTAVE SEM-a V DRUGIH KRAJIH IN RAZSTAVIŠČIH

Človek in čebela - Österreichischen Museums für Volkskunde na Dunaju. Razstava je bila odprta od 4. decembra 1989 do konca maja 1990.

Rekonstrukcije slovenskih kmečkih noš po upodobitvah v Valvasorjevi Slavi - Kosova graščina, Jesenice. Razstava je bila odprta od 15. marca do 8. aprila 1990. Po tem so jo preselili na grad Bogenšperk.

Kam so vsi pastirji šli ... - Goriški muzej, grad Kromberk; razstava je bila odprta od 29. aprila do 5. avgusta 1990. Etnološki oddelek Pokrajinskega muzeja v Kopru; razstava je bila odprta od 5. oktobra 1990 do 1. februarja 1991. Zadnje gostovanje je bilo v Etnografskem muzeju v Zagrebu od 14. februarja do 17. marca 1991.

Klekljane čipke /zožen izbor obstoječe razstave/ - galerija Avsenik v Begunjah. Razstava je bila odprta 28. aprila 1990. Ob njej je izšla zloženka s krajšim tekstom, napisana v slovenskem in angleškem jeziku.

Razstava je bila pozneje postavljena tudi v Cankarjevem domu.

Srednjeevropska motivika na tiskih in grafikah ter motivika na panjskih končnicah - Nacionalni muzej v Münchnu. Razstava je bila odprta od 15. marca do 21. julija 1991. Ob njej je izšel katalog.

Vesela velika noč - Kmečki glas v Ljubljani. Odprta je bila od 22. do 31. marca 1991. Ob razstavi je izšla zloženka.

GOSTUJOČE RAZSTAVE V SEM-u

Poslednji pastirji Abruzzov - razstava fotografij angleškega etnoarheologa dr. Fredericka Bakerja. Odprta je bila od 2. do 15. aprila 1991.

210 V MUZEJU GORIČANE:

V odprtih razstavnih prostorih sta bili na ogled stalni zbirki:

Slovinci - zbiralci in raziskovalci kitajske kulture in

Kultura Oceanije.

PRIPRAVE, STROKOVNO IN RAZISKOVALNO DELO ZA PRIHODNJE RAZSTAVE

V obravnavanem obdobju je bilo dosti dela posvečenega razstavi Ljudska glasbila in godci na Slovenskem. Pripravlja jo etnomuzikolog Julijan Strajnar, Sekcija za glasbeno narodopisje, ISN ZRC SAZU, v sodelovanju s SEM-om. Muzej neevropskih kultur je imel v letu 1991 načrtovanih nekaj razstav, vendar jih zaradi pomanjkanja finančnih sredstev niso mogli pripraviti.

DELO PO KUSTODIATIH

Kustosi nadaljujejo urejanje posameznih zbirk /inventarizacijo, reinventarizacijo, fotodokumentacijo/. V tem obdobju so poleg samostojnega terenskega dela izpeljali tudi skupno terensko raziskavo v Goriških Brdih v sodelovanju z Goriškim muzejem. Raziskovali so ljudsko umetnost, nekatere sestavine kmečkega gospodarstva, vinogradništvo, obrt in zbirali gradivo o noši, ljudski glasbi, notranji opremi /kolonske hiše/ itd.

Samostojno terensko delo kustosov je bilo usmerjeno v raziskovanje sodobnih oblik ovčarstva, raziskovanje in dokumentiranje kovaške obrti ter raziskovanje ljudskih šeg, predvsem koledarskih, povezanih z ljudsko glasbo. Pri vseh terenskih raziskavah je muzej pridobil nemalo novih predmetov za svoje zbirke, (300 predmetov, 15 pomembnih dokumentov, zbirko volivnih plakatov). Kustos Muzeja neevropskih kultur v Goričanih je načel vprašanje t.im. Petkovškove zbirke afriške umetnosti. Zbirka je bila dana muzeju leta 1981 le v varščino. Po lastnikovi smrti leta 1989 pa je prišlo do dedne razprave, po kateri želijo zakoniti dediči zbirko prodati muzeju. Pregledala sta jo dr. B. Kuhar in dr. P. Štrukelj. Oba sta menila, da je vredna odkupa. Ker gre za večjo vsoto, je muzej zaprosil za potrebna sredstva (Ministrstvo za kulturo, Mestni sekretariat - enota za kulturo in nekatera večja slovenska podjetja). Zaradi ovrednotenja in potrebne dokumentacije je kustos poskrbel za fotodokumentiranje cele zbirke (336 predmetov). Leta 1991 je komisija za odkup

muzejskih predmetov pri Ministrstvu za kulturo nakup podprla s pogojem, da muzej priskrbi še dve oceni strokovnjakov.

DOKUMENTARNO GRADIVO

Inventariziranih je bilo 1330 fotografij in 1223 negativov. V računalnik so bili vnešeni podatki o vseh panjskih končnicah /739/, ki jih hrani SEM. Narejana je bila povezava s fototeko in terminološka kontrola motivov. Tako so panjske končnice po novem razvrščene po sistemu v registru. V klasifikaciji dokumentiranja fotografij smo odprli nova področja raziskovanja vsakdanjega življenja /politično življenje, grafiti, avtomobilizem/. Klasifikacija fototečnih kartonov po decimalnem sistemu je v celoti končana za področje materialne kulture. Inventariziranih je bilo 314 diapozitivov. Pripravlja se načrt za vnos diapozitivov v računalnik po programu modes. Inventariziranih je bilo 79 enot. Prepisan je bil terenski zvezek 6. Orlove ekipe (143 enot). Enote so bile vložene tematsko in krajevno v arhiv terenskih zapisov. Inventariziranih je bilo 20 enot. Iz Grebenčeve zapuščine je bila inventarizirana celotna zbirka skic, ki vsebuje 1495 enot. Gradivo je sistematizirano in s tem dosegljivo za študijske in raziskovalne potrebe. Oddelek je obiskalo približno 85 zunanjih strank. Zanje je bilo izdelanih 326 fotografij, 122 fotopovečav in približno 800 fotokopij dokumentacijskega gradiva.

211

DELO ZA POENOTENJE MUZEJSKE DOKUMENTACIJE

Izvedli smo tečaje za uporabnike računalniškega paketa modes za vse muzeje in galerije po Sloveniji. V tem letu smo imeli tri sestanke uporabnikov modesa, na katerih smo kolege seznanili s prizadevanji na tem področju in z aktualno problematiko ter obravnavali njihove probleme pri delu. Izvedli smo tudi ankete o delu z modesom o problemih pri delu itd.

Ministrstvo za kulturo je podprlo kandidaturo Ljubljane za konferenco CIDOC-a leta 1993 in ustanovitev centra za dokumentacijsko dejavnost. Začeli smo sodelovati z milanskim dokumentacijskim centrom. S prizadevanji za čimprejšnjo informatizacijo slovenskih muzejev in galerij sta A. Simikič in M. Mikuž seznanili mednarodno javnost z referatom na konferenci MDA v Cambridgeu in na konferenci CIDOC-a v Atenah. Pripravili sta predlog za ustanovitev oddelka za dokumentacijo za vse slovenske muzeje in galerije pri SEM-u in idejni projekt, definirali nosilce in sedež ter pripravili finančni plan za prvo leto delovanja. V letu 1991 je bil narejen prevod celotnega formata modes v slovenščino in s tem vseh standardov MDA /skupaj s sodelavci za posamezna področja/. Kot raziskovalni koordinator sta dobili 35 odgovorov od skupaj 40 muzejev. S 1. 4. 1991 je začel delovati oddelek za muzejsko dokumentacijo.

RESTAVRIRANJE IN PREPARIRANJE - DELO V DELAVNICAH

Veliko skrb posvečamo shranjevanju tekstilnih predmetov. Tako je bilo v oddelku za tekstil opranih, zlikanih, pošitih in kemično očiščenih več tekstilnih in usnjenih predmetov (zbirka Pasovi). V oddelku za les in kovino poteka restavriranje muzealij iz Baragove zbirke, skrinj, glasbil, poslikanih čelnic, oselnikov itd.

Začeli smo restavrirati muzealije iz Kraške hiše v Repnu na Tržaškem krasu /Zadruga naš Kras/.

KNJIŽNICA

V letu 1990 so se pokazale možnosti za prostorsko ureditev knjižnice, ki se zaradi pomanjkanja prostora ni mogla primerno razvijati. Uredili smo prostor, kupili knjižne omare, takoj nato pa smo se lotili urejanja knjižničnega fonda. Zdaj selekcioniramo periodiko, temu bodo sledile še knjige. Dalje bomo nabavljali strokovno literaturo in izpopolnjevali knjižnico s starejšimi temeljnimi deli. Prav tako bomo dalje dopolnjevali hemeroteko, izposojali literaturo in obveščali ustanove o novih pridobitvah knjižnice. Na Gradu Goričane se je s prihodom pripravnice začelo računalniško urejanje priročne strokovne knjižnice.

PEDAGOŠKO DELO

212

Pedagoško delo so kustosi opravljali s predavanji, vodstvi po razstavah, z mentorskim delom, s sodelovanjem pri pripravljanju razstav, pisanjem člankov za dnevni in revialni tisk, z izdelavo delovnih listov itd.

SODELOVANJE Z DRUGIMI USTANOVAMI

Muzeji si med seboj izposojajo predmete za posamezne razstave. Tako sodeluje SEM s Pokrajinskim muzejem v Mariboru pri pripravi razstave o A. M. Slomšku. Dali smo mu seznam predmetov iz naših zbirk, ki bodo morebiti prišli v poštev pri postavitvi razstave. Sodelovali smo pri razstavi otroških igrač v Mariboru, s Turistično zvezo ob kmečki ohceti in s Kmečkim glasom ob razstavi o božičnih jasliah. Takšno sodelovanje je pripomoglo tudi k uspehu razstave Narodnega muzeja o revolucionarnem letu 1789, pri kateri je sodelovalo več naših strokovnjakov /od oblikovalca razstave do piscev posameznih člankov za katalog/. Nadaljujemo sodelovanje z muzejem Savaria v Szombathelyju z rednimi izmenjavami razstav, izmenjavo strokovnjakov itd. V zamejstvu dalje pomagamo Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu z restavriranjem in dokumentiranjem muzealij. Sodelovali smo tudi pri razstavi Doživeta arhitektura Zilje, Roža, Podjune. SEM in Slovenska prosvetna zveza v Celovcu sta sodelovali pri razstavi, ki jo je priredila Krščanska kulturna zveza iz Celovca.

Kustosi SEM-a so se udeležili tudi številnih posvetovanj, srečanj in strokovnih sestankov. Ralf Čeplak je sodeloval na svetovnem Interkongresu IVAES v Lizboni, na dunajski konferenci Prelomne poti muzejske politike v Srednji Evropi, ki jo je organiziralo avstrijsko zvezno ministrstvo za znanost in raziskovanje, na seminarju za muzejske strokovnjake o novih muzejih in novih muzejskih postavitvah v Zagrebu (organizator MDC), na seminarju muzejske pedagogike v Eisenstadtu v Avstriji, na letni konferenci ICME v Kopenhagnu na Danskem (in bil izvoljen v članstvo EASA); dalje je sodeloval pri organiziranju muzeološke prireditve MUZEOFORUM, bil imenovan v predmetno skupino za umetnostno vzgojo in kulturno dejavnost v srednjih šolah, sodeloval v skupini za pripravo nove zakonodaje za varstvo premične kulturne dediščine pri Zvezi muzejev in se izpopolnjeval v muzejski pedagogiki v okviru Unesca v Brnu na Češkoslovaškem. Irena Keršič se je udeležila evropske konference muzejev na prostem v Rožnovu na Češkoslovaškem. Za Ministrstvo za kulturo je pripravila načrt in finančno konstrukcijo za prvo fazo postavljanja muzeja na prostem. Sodelovala je tudi na delovnem posvetu o mreži muzejev na prostem, ki sta ga organizirala ZUNKD iz Kranja in Slovensko

konservatorsko društvo. Alenka Simikič in Marjeta Mikuž sta se udeležili konference CIDOC-a v Kopenhagenu na Danskem.

RAZISKOVALNO IN PUBLICISTIČNO DELO

Poleg raziskovalnega dela, povezanega z razstavnimi projekti, smo opravili še več drugih raziskovalnih nalog ter objavili vrsto člankov in razprav. Sistematično smo zastavili objavljanje zbirk v obliki katalogov. Tako smo izdali publikacijo o etnološkem mladinskem raziskovalnem taboru v Starem trgu ob Kolpi in izšel je tudi katalog votivnih podob na Slovenskem.

IZOBRAŽEVANJE

V muzeju smo organizirali osemdnevni računalniški tečaj /MS DOS, wordstar, norton, dBASE/ in tri tečaje modesa.

213

KADROVSKE SPREMEMBE

V začetku leta 1990 je odšla v pokoj dolgoletna sodelavka, vodja oddelka neevropskih kultur, dr. Pavla Štrukelj. Njeno mesto je zasedel Ralf Čeplak. Ob koncu leta je odšla v pokoj etnologinja Ljudmila Bras, prav tako pa je zapustil muzejski kolektiv arhitekt Marjan Loboda. V decembru smo zaposlili kot kustosinjo dokumentaristko Barbaro Sosič in kot kustosinjo za pedagoško delo Darinko Jankovič. Leta 1991 sta nastopili delo za določen čas prek Zavoda za zaposlovanje Sonja Rus-Kogej in Jana Tomažič. V oddelku za muzejsko dokumentacijo pa sta se zaposlila Marjeta Mikuž in Anton Pirc.

PROBLEMATIKA

Prizadevanja Slovenskega etnografskega muzeja za novo lastno stavbo so stara kot njegova zgodovina. Upamo, da nam bo prihodnost bolj naklonjena. Potrebujemo dovolj veliko lastno hišo, v kateri bomo lahko delovali kot pravi muzej, ne le kot muzej dobro hranjenih zbirk. Zelo pomemben del muzejskega gradiva je namreč shranjen v depojih in tako nedosegljiv javnosti. Želimo biti muzej s stalno razstavo izbranega dela svojih približno trideset tisoč muzealij, ki pričajo o nacionalni in regionalni identiteti.

Darinka Jankovič